

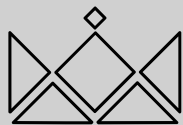
DUTCH GOTHENBURG — ETT NEDERLÄNDSKT GÖTEBORG

Lär dig mer om Göteborgs nederländska historia!

När staden grundades var Nederländerna ledande inom världshandeln. Sverige efterfrågade kunskaper, kapital och tillgång till marknader i Västeuropa. Holländska köpmän, bönder och specialister blev viktiga för det nya Göteborg.

Inom Vallgraven finns ett dussin skyltar på engelska som gör nedslag i stadens nederländska historia. Här finner du den svenska översättningen!

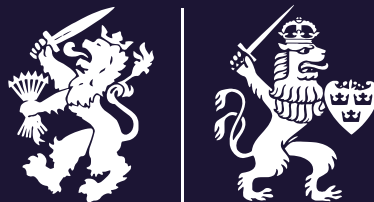
Om du scrollar ner till nästa bild syns en karta över Göteborgs innerstad, med platserna utmärkta. Klicka på platsen eller kartans vänstermeny och respektive skylt visas tillsammans med ytterligare information och bilder.

INNERSTADEN GÖTEBORG

- 1 Kungsportsplatsen
TVÅ GÖTEBORG
- 2 Kungsgatan 31-33
KUNGSGATAN
- 3 Kyrkogatan 30
SMALA HUS OCH TOMTER
- 4 Kyrkogatan 26
TRÄ OCH BRAND
- 5 Drottninggatan 13
HOLLÄNDAREGATAN
- 6 Södra Hamngatan 1
LÄNSRESIDENSET
- 7 Stenpiren
NYA SVERIGE-MONUMENTET
- 8 Norra Hamngatan 16
TYSKA KYRKAN
- 9 Postgatan 17
SILLGATAN
- 10 Köpmansgatan/Torggatan
"LIKNDAR DE HOLLÄNDSKA STÄDER..."
- 11 Lejonbron
GÖTEBORGS HAMN
- 12 Södra Hamngatan 31
SANKT JOHANNESGATAN

TVÅ GÖTEBORG

Kung Karl IX:s ryttarstaty, "Kopparmärta", invigdes 1904. Trehundra år tidigare önskade Karl IX locka köpmän från Nederländerna till Sverige. Holländarna hade ett välutvecklat handelsnätverk och tillgång till både kapital och kunskaper. Export av svenska råvaror såsom koppar och trä skulle kunna gynnas med nederländsk hjälp.

En ny stad med namnet Göteborg grundades på Hisingen. De utländska köpmän som bosatte sig i staden skulle ur handelssynpunkt betraktas som svenskar. Därmed blev de befriade från den danska tullen i Öresund. Last som fördes från svenska hamnar vid Östersjön till Sveriges lilla landremsa på västkusten räknades som inrikeshandel.

Eftersom många varor sedan vidareexporterades från Göteborg ansåg danskarna att de blev lurade. År 1611 brände de ned den unga staden och ockuperade även hela älvmynningen. För att lämna tillbaka området krävde Danmark en miljon daler silvermynt. Sverige vände sig till långivare i Nederländerna för att kunna betala.

Efter att sista avbetalningen gjorts 1619 anlades dagens Göteborg av Karl IX:s son, Gustav II Adolf. Han valde en mer lättförsvarad plats längre uppströms. Även Gustav II Adolf insåg holländarnas betydelse och privilegierna för både gamla och nya Göteborg var till stor del utformade för att möta nederländarnas önskemål.

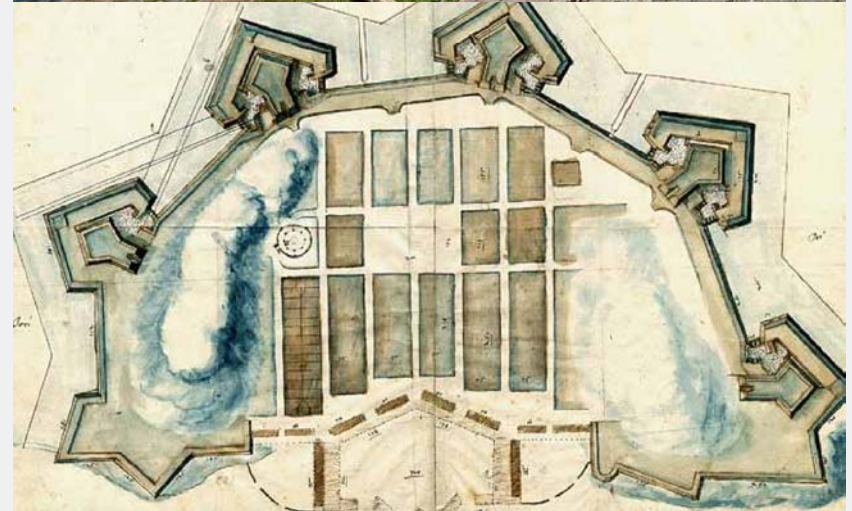
TVÅ GÖTEBORG

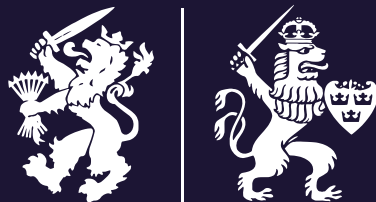
Den första staden med namnet Göteborg anlades vid Göta Älvs mynning. På fotot av Älvsborgsbron syns en skogklädd kulle i norr, där den gamla staden låg. Det mer havsnära läget var emellertid mer sårbart för attacker från sjösidan. ►

De planerade befästningarna var inte färdigbyggda när danskarna brände staden 1611. På den gamla ritningen syns också en skyddad hamn i söder. Den byggdes aldrig, i stället stack en lång träbrygga ut i älven från staden. ►

300 år efter att kung Karl IX grundade det första Göteborg samlade göteborgarna in medel till ett minnesmonument. Bronsstatyn, som snart fick namnet "Kopparmärta", invigdes 1904 i närvaro av kung Oscar II. ►

TILLBAKA TILL KARTA

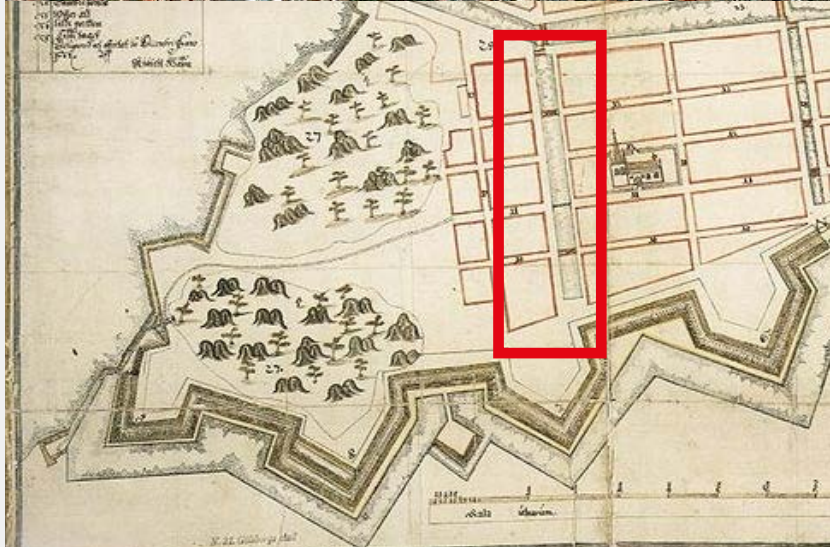
KUNGSGATAN

Den bredaste gatan i det gamla Göteborg uppkallades efter kungen. Samma gatunamn finns i många svenska städer, men Kungsgatan i Göteborg är den äldsta. Förebild var sannolikt "Koningsstraat" i Amsterdam, en gata som anlades när staden utvidgades i slutet av 1500-talet. Då tillkom också många av Amsterdams kanaler.

Kung Gustav II Adolf inspirerades av den blomstrande handeln i Nederländerna. När han grundade Göteborg var det med hjälp av holländska experter och köpmän. De påverkade också den nya stadens utseende.

Till höger ser du den korsande Västra Hamngatan, som ursprungligen var en kanal. För större transporter av varor användes helst vattenvägar. När staden anlades bidrog också kanalerna till att dränera den fuktiga marken.

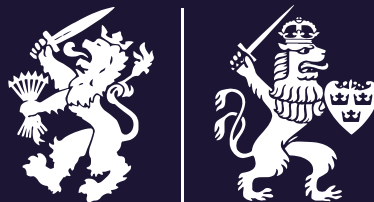
Under 1600-talet etablerade holländarna ett globalt nätverk av handelsstationer, såsom dagens New York i Nordamerika, Jakarta i Indonesien och Kapstaden i Sydafrika. I svenska Göteborg utsågs nederländska köpmän till ledamöter av stadens råd och under ett halvsekel var holländska var ett av Göteborgs officiella språk.

KUNGSGATAN

- ◀ Foto till vänster: till följd av kraftigt ökande handel expanderade Amsterdam i slutet av 1500-talet. Många nya kanaler och gator tillkom i samband med att staden utvidgades. Kanaler var inte minst till för att transportera varor i en tid då järnvägar och lastbilar inte fanns.
- ◀ Den gamla kartan från 1644 visar den kanal som löpte i Västra Hamngatans sträckning. Vallgraven, Stora Hamnkanalen och Fattighusån är bevarade, men de mindre kanalerna har gjorts om till gator.
- ◀ Fotot till vänster visar den gamla kanalen vid Västra Hamngatan. Ökande trafik och illaluktande vatten bidrog till att kanalen började läggas igen 1903.

TILLBAKA TILL KARTA

SMALA HUS OCH TOMTER

Denna byggnad uppfördes 1805 i det gula tegel som blivit kännetecknande för Göteborg. En signaturbyggnad från samma tid är Domkyrkan på andra sidan gatan. I det äldsta Göteborg var emellertid tegel en produkt med både lågt utbud och dålig efterfrågan. De allra flesta valde att bygga i trä.

Kort efter att staden grundades 1621 startade holländaren Pieter à Naaldwyck ett lokalt tegelbruk. Emellertid var kvaliteten låg och köparna föredrog tegel från Nederländerna, vilket ofta importerades som fartygsballast.

I likhet med många hus i handelsstaden Amsterdam är denna byggnad inte särskilt bred. Bostadshus var ofta kombinerade med lagerlokaler och kontor, varför det var viktigt att så många som möjligt fick tillgång till gator och kanaler. I Göteborg var det också berörda fastighetsägare som fick betala för att anlägga och underhålla gatorna, så ett smalt hus innebar mindre ansvar för det anslutande gaturummet.

Över tid har tomter slagits ihop för att ge plats för större byggnader. Tomterna på Kyrkogatan 26 och 30 har emellertid behållit storleken från 1600-talet, vilket ger oss en bild av skalan på bebyggelsen när staden var ung.

SMALA HUS OCH TOMTER

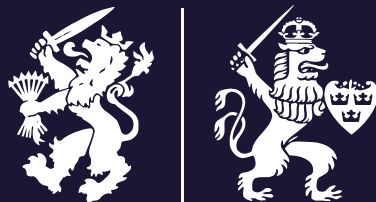
- ◀ Fotot till vänster visar byggnader i dagens Amsterdam. Förr baserades fastighetsskatten på hur mycket yta framför huset som togs i anspråk. En smalare hus innebar lägre skatt, vilket gav bebyggelsen ett speciellt utseende.

Amsterdam växte kraftigt i slutet av 1500-talet och stadsplanerarna ville ge plats åt så många hus som möjligt vid kanalerna. Fler köpmän med tillgång till kanaltransport var bra för den lokala ekonomin.

- ◀ Ritningen till vänster visar hur hus och kvarter planerades i det äldsta Göteborg. De många smala tomterna påminde om Amsterdam. I det jungfruliga Göteborg var dock efterfrågan mycket lägre, utmaningen var snarare att få köpmän att bosätta sig och bygga en ny stad.

TILLBAKA TILL KARTA

TRÄ OCH BRAND

Kyrkogatan 26 och 30 vilar på tomter som har behållit storleken från 1600-talet. Den ursprungliga bebyggelsen mot gatan bestod troligtvis av envåningshus av trä. På gården fanns sedan skjul och lagerlokaler.

Tomternas smala form berodde på det starka holländska inflytandet. Stadsplanerare och bosättare från Nederländerna utgick från en bekant stadsbild. Den nederländska byggtraditionen fungerade emellertid sämre i det glesbefolkade Sverige. Dessutom byggdes de svenska husen oftast av trä, som här fanns i överflöd.

Även de inflyttade holländarna föredrog trä, som var mycket billigare än tegel och sten. Dessutom krävdes inte lika omfattande grundläggning. Men en trång trähusbebyggelse innebar förstås överhängande brandfara.

Brandvakter patrullerade på nätterna och alla fastighetsägare var tillsagda att ha en vattentunna i beredskap. Ändå har Göteborg brunnit många gånger. Kanalerna var naturliga brandgator och snabb tillgång till vatten var viktigt. På vintern skulle hål huggas upp i kanalernas is för att ingen tid skulle gå förlorad om eld bröt ut.

Efter en brand i dessa kvarter 1757 tillkom Lilla Kyrkogatan för att minska risken för eld att sprida sig.

TRÄ OCH BRAND

Det övre fotot visar traditionella tegelhus i Amsterdam, byggda vägg i vägg. ▶

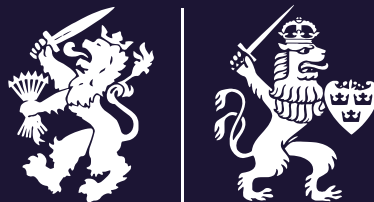

I Göteborg byggdes främst i trä fram till 1800-talets början. ▶
Trähus var billigare, men när eldsvådor härjade kunde hundra-tals hus bli lågornas rov. Så gott som all gammal träbebyggelse i Göteborg är borta.

En av Göteborgs äldsta träbyggnader ligger på Stampen, strax utanför centrum (se foto till höger). Det stod färdigt 1767 och kan idag ge oss en uppfattning om hur husen i Göteborg såg ut förr.

TILLBAKA TILL KARTA

HOLLÄNDAREGATAN

Du står på Drottningatan som fick sitt nuvarande namn 1666. Men även under lång tid därefter användes det gamla namnet "Holländaregatan".

När Göteborg anlades under första delen av 1600-talet var det strategiskt viktigt att locka köpmän från Nederländerna att slå sig ned här. De holländska bosättarna fick därför lov att välja de bästa lägena i den nya staden. De mest värdefulla tomterna fanns nära hamnen—händelsernas centrum, där laster köptes och såldes.

De svenska köpmännen klagade på att utlänningar fick sina tomter gratis, medan svenskarna måste betala. Holländarna hade goda handelsförbindelser och var medvetna om sin betydelse. De hade förhandlat fram olika förmåner, vilket ibland ledde till lokal avundsjuka och ovänskap.

Det starka nederländska inflytandet i Göteborg försvagades efter några decennier, men inom Vallgraven finns ännu många minnen från denna tidiga epok. Just detta kvarter har fått namnet Holländaren, till hågkomst av de köpmän från Nederländerna som bidrog till att etablera Göteborg.

HOLLÄNDAREGATAN

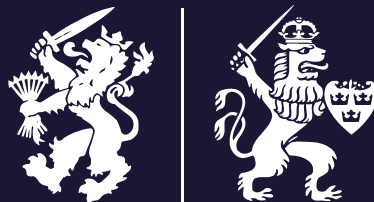
- ◀ "Holländaregatan" låg nära hamnen. Målningen till vänster avbildar Göteborg i slutet av 1700-talet, före en rad stora eldsvådor som helt förvandlade staden. Husen på den södra sidan av Stora Hamnkanalen var byggda i brandfarligt trä.

Efter en särskilt förödande eldsvåda 1802 uppfördes nya hus av sten och tegel.

- ◀ Holländaregården byggdes 1805 för en handelsman och hans familj. Många detaljer är bevarade, såsom en välvd källare under huset. En gammal järndörr leder upp till vinden.

TILLBAKA TILL KARTA

LÄNSRESIDENSET

Sedan år 1700 har länets landshövdingar haft denna byggnad som residens. Den förvärvades av staten 1682. Huset uppfördes 1648—1650 av fältmarskalk Lennart Torstenson och hans hustru Beata de la Gardie. Deras båda vapensköldar finns ovanför entrén. Den vackra stenportalen tillverkades i Stockholm och har restaurerats i senare tid. Huset hade ett exklusivt läge, precis vid den dåvarande hamnens mynning.

Byggnaden är ett av stadens äldsta hus och en påminnelse om den mångkulturella miljö som präglade Göteborg på 1600-talet. Palatset hade från början två våningar och en välvd källare, som vilade på älvstrandens sankmark. Den tyske byggmästaren Casper Wolter ledde arbetena och lät påla marken för att skapa en stabil grund. I de låglänta Nederländerna byggde man på samma sätt för att bemästra de ofta sankta förhållandena.

Från början präglades huset av holländsk renässansstil, med karaktäristiska höga trappgavlar. Till fastigheten hörde en stor trädgård och mot hamnkanalen fanns en lagerlokal. Länsresidenset har byggts om många gånger, men Stensalen innanför porten är bevarad. Ett bemålat 1600-talstak med Ovidius metamorfoser återupptäcktes på 1960-talet. Förlagan har inspirerats av etsningar av den tyskfödde holländske konstnären Hendrick Goltzius.

LÄNSRESIDENSET

Ovan: En modell av länsresidenset som det såg ut på 1600-talet. Notera den stora trädgården och det sluttande taket med dess vackra gavlar i holländsk renässansstil.

Överst t h: Stensalen, husets mottagningsrum.

Nederst t h: På 1960-talet upptäcktes att inner-taket var bemålat. Brädorna hade senare vänts.

BESÖK HUSET:

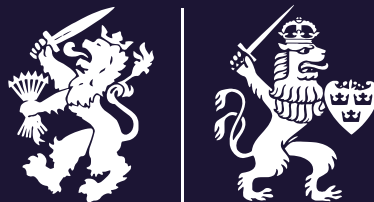
För information om gruppbesök,

[klicka här](#) eller sök på:

www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland

TILLBAKA TILL KARTA

NYA SVERIGE-MONUMENTET (INGEN SKYLT)

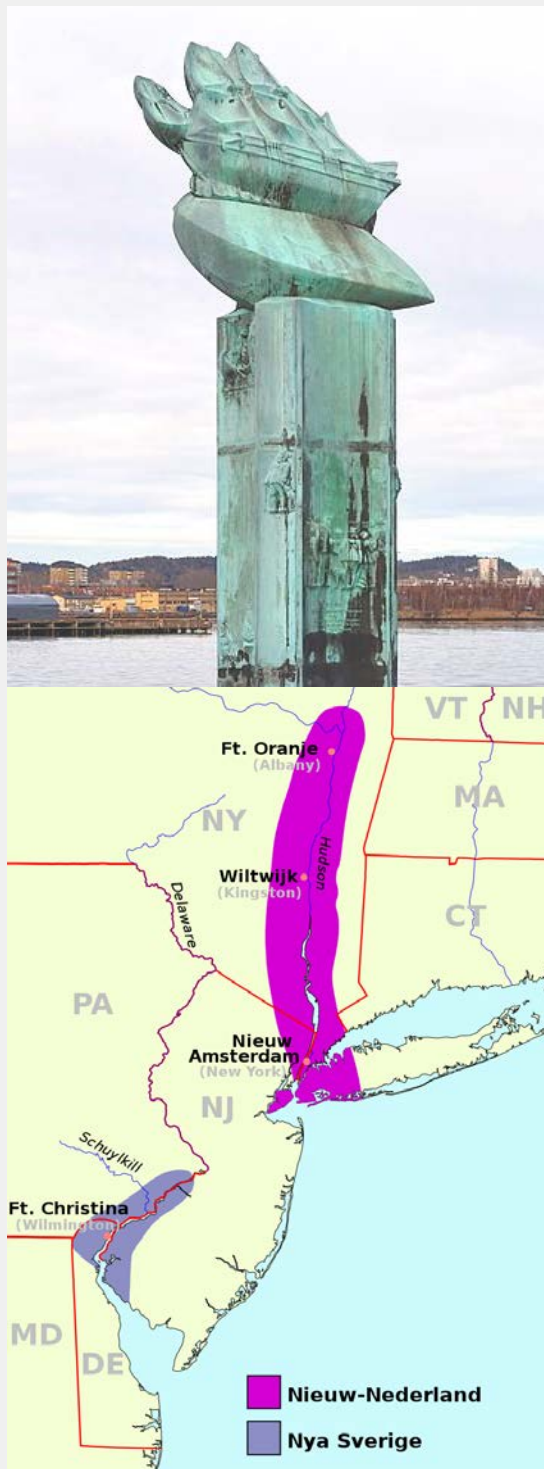
Bronsmonumentet på Stenpiren uppmärksammar den kortvariga bosättningen Nya Sverige i Nordamerika. Sverige hade koloniala ambitioner på 1600-talet och holländaren Willem Usselinx erbjöd sina tjänster. Han hade varit med och grundat det nederländska västindiska kompaniet, men blev missnöjd med hur det utvecklades.

Landsmannen Peter Minuit utsågs att leda den första svenska expeditionen till Nya Världen. Erfarna sjömän och befäl rekryterades i Nederländerna. Två fartyg lämnade Göteborg 1637 och ankom till Delawarefloden våren 1638.

Peter Minuit började förhandla med lokala urinvånare. Han hade tidigare tjänstgjort som guvernör över den närbelägna kolonin Nya Nederländerna. Då tillskansade han sig ön Manhattan för holländarnas räkning. Nu var det svenskarnas tur. De holländska kolonisterna i norr protesterade mot svenskarnas oväntade ankomst.

Svenskar och finnar grundade en bosättning, men kolonin blev inte långvarig. Bara ett fåtal nya skepp anlände de följande åren och förhållandena blev ohållbara. De betydligt starkare nederländska kolonisatörerna tvingade till sig Nya Sverige 1655, men sedermera erövrades hela området av brittiska styrkor.

År 1776 utropade de forna kolonierna sin självständighet och skapade Amerikas Förenta Stater.

NYA SVERIGE

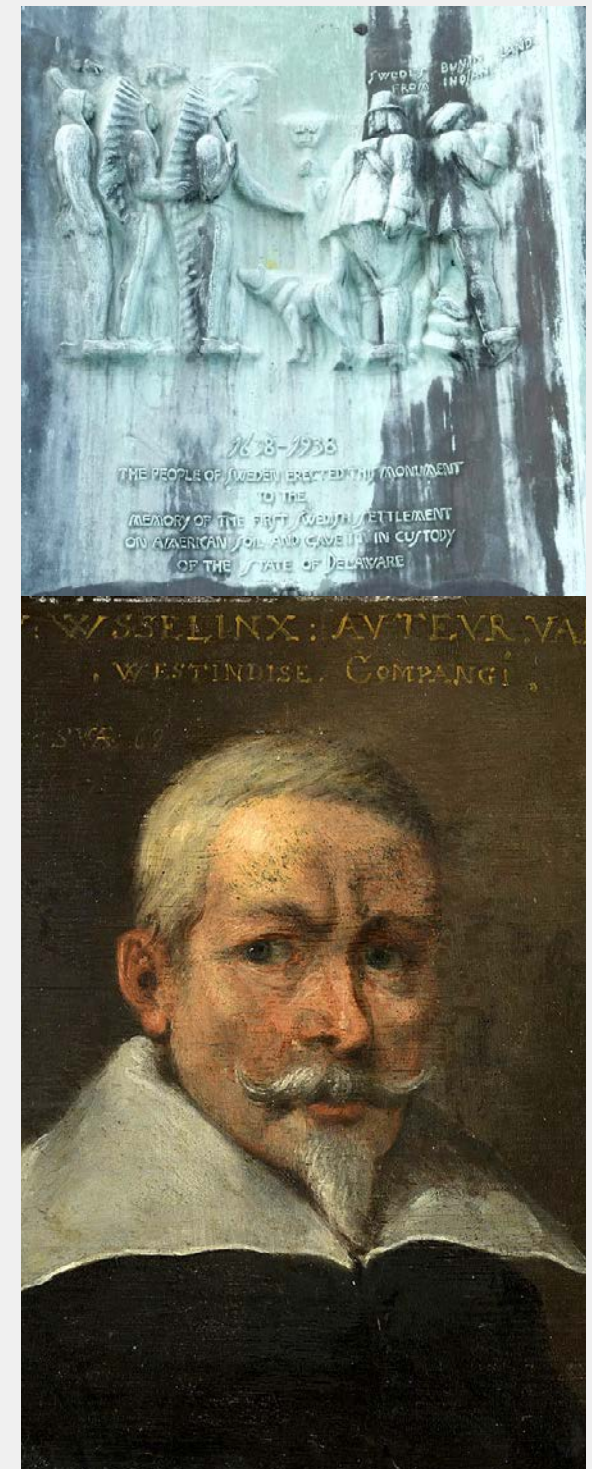
Överst t v: Bronsmonumentet på Stenpiren är ett minne över kolonin Nya Sverige. Originalen är utförda i granit och finns i Fort Christina Park, i Delaware, USA.

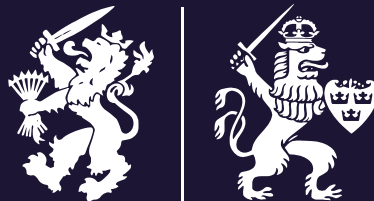
Överst t h: En relief på monumentet visar "svenskar som köper mark av indianer".

Nederst t v: Kartan visar den nederländska kolonin i norr och den svenska bosättningen i söder. Nya Amsterdam är dagens New York.

Nederst t h: Willem Usselinx (1567-1648) var en av grundarna till det nederländska handelskompani som koloniserade Amerika. Han erbjöd senare sina tjänster till svenskarna.

TILLBAKA TILL KARTA

TYSKA KYRKAN

När Göteborg grundades var det angeläget att locka utländska köpmän och specialister att slå sig ned i staden. Många av de tyska och nederländska bosättarna var kalvinister eller arminianer, som i sina hemländer riskerade religiös förföljelse. De ville kunna utöva sin tro obehindrat på sin nya ort.

År 1623 beslöt kung Gustav II Adolf att tillåta en främmande församling i Göteborg. I Sverige var kyrkan renodlat evangelisk-luthersk, men de lokala myndigheterna instruerades att tolerera även andra trosinriktningar inom den protestantiska kristendomen. Superintendenten i Göteborg opponerade sig, men kungens ord gällde.

Göteborgs första skattmästare 1621 var nederländaren Gilius van Eijck. Han köpte den gamla träkyrkan i Nya Lödöse 1624 och donerade den nedmonterade byggnaden till den nya församlingen. Kyrkan återuppfördes på den här platsen. En tysktalande kyrkoherde hade redan rekryterats, även holländarna förstod detta språk.

En permanent kyrka invigdes 1648. Den uppkallades efter Sveriges drottning Kristina, vars regering hade lämnat ekonomiskt stöd till församlingen. Kyrkan förstördes i eldsvådor 1669 och 1746, men återuppbyggdes. Efter mer än 400 år lever den tyska församlingen i Göteborg vidare. Den är helt integrerad med Svenska kyrkan.

TYSKA KYRKAN

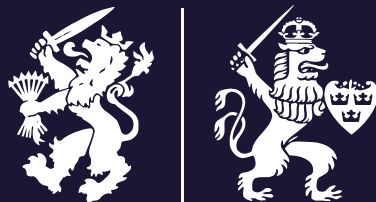
- ◀ År 1746 brann Tyska kyrkan för andra gången. En bild av den tidigare kyrkobyggnaden finns till vänster. Det utskjutande gravkoret från 1682 klarade sig undan branden, eftersom tornet föll på ett sätt som hindrade elden att sprida sig.

Bidrag till församlingen och insamlingar till de fattiga förvarades i en förstärkt kista. 1600-talets kassakista är utställd inne i kyrkan. Tre hänglås skyddade innehållet och nycklarna innehades av kyrkoherden, kyrkvärden och någon av församlingens äldste.

BESÖK KYRKAN

Kyrkan är oftast öppen för besök, utan kostnad. Om dörren är olåst kan du gå in. Visa hänsyn om någon förrättning eller gudstjänst pågår.

TILLBAKA TILL KARTA

SILLGATAN

Fram till 1895 var Sillgatan namnet på detta stråk. Sillen gick periodvis till i enorma stim och denna speciella fisk hade stor betydelse för ekonomin runt Nordsjön. Handeln med sill gav städer som Köpenhamn och Amsterdam stora inkomster. Svenskarna ville också ha del av sillens välsignelser, men saknade erfarenhet.

Fiskare från Nederländerna erbjöds på 1660-talet förmåner om de bosatte sig i Göteborg. Man ville att de skulle lära ut metoder att fånga och bereda sill. Dessa inledande försök att kopiera den nederländska sillbranschen misslyckades, men hundra år senare blomstrade den svenska sillhandeln när stimmen åter gick till.

På andra sidan gatan finns en välbevarad miljö som omger stadens äldsta byggnad. Kronhuset började uppföras 1642 och liknar holländska magasinsbyggnader. En stor del av det röda teglet importerades från Nederländerna.

Innan Kronhuset byggdes var platsen kyrkogård, den första i Göteborg. Inför bygget behövde många gravar flyttas, inklusive kvarlevorna av holländaren Jacob van Dijk (1567—1631). När Göteborg grundades utsågs han till kunglig kommissarie för att organisera byggandet av den nya staden.

SILLGATAN

- ◀ Jacob van Dijk föddes 1567 i nederländska Haarlem. Efter freden i Knäred 1613 blev han en viktig förmedlare av lån mellan nederländska aktörer och den svenska staten. Landet vid Göta Älvs mynning ockuperades av Danmark, som krävde en enorm summa för att återlämna området till Sverige.

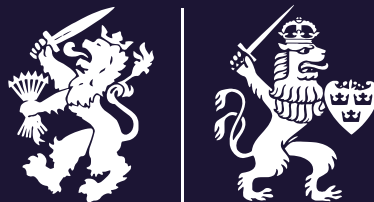
Kung Gustav II Adolf uppdrog 1621 åt van Dijk att organisera byggandet av Göteborg och locka hit nederländska köpmän. Han dog 1631 efter att ha förlorat en bitter kamp om makten i stadens ledning.

Sill var en av Sveriges största exportprodukter under 1700-talet. Under mer än ett halvt sekel gick sillen till på svenska västkusten. Enorma stim kunde fångas nära land, med enkla metoder. ▶

På öde öar byggdes industriella skärgårdsverk, där sill saltades och kokades till tran. En stor del av handeln gick över Göteborg. Kring år 1808 försvann det rika fisket och den stora sillperioden tog slut.

TILLBAKA TILL KARTA

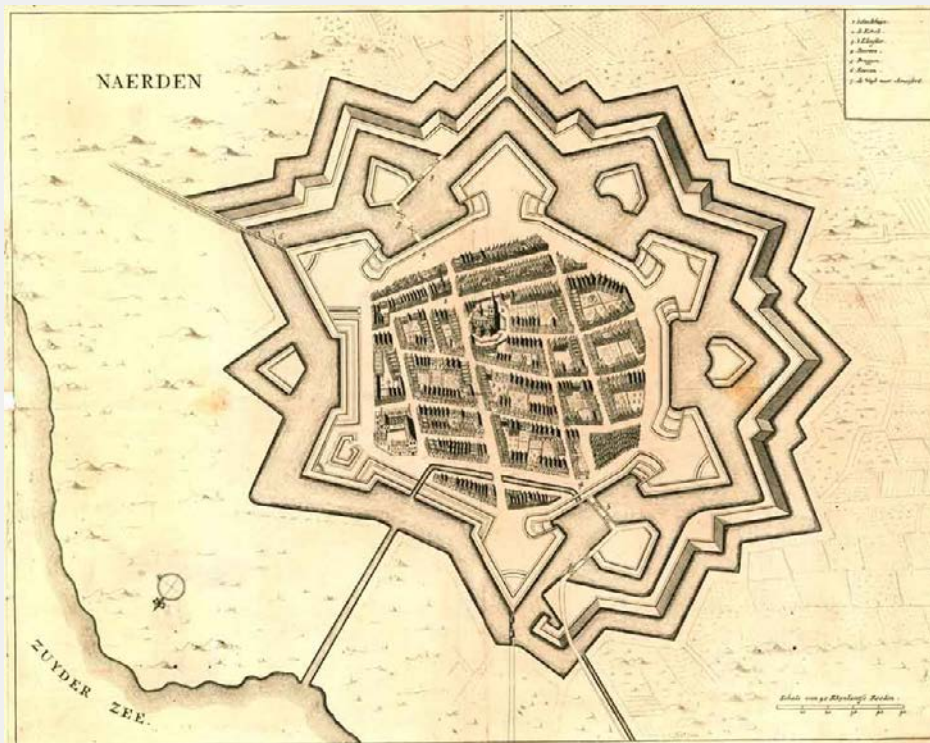
“LIKAR DE HOLLÄNDSKA STÄDER...”

Platsen för Göteborg sägs ha valts av kung Gustav II Adolf när han stod på berget Otterhällan 1619. På grund av denna populära myt pekar torgets kungastaty nedåt—“där ska staden ligga”. I stenläggningen nära statyn finns en karta som avbildar Göteborg år 1644. Mycket av det som kartan visar går ännu att urskilja i stadsrummet.

Fästningsstaden Göteborg var omgiven av en vallgrav med utskjutande bastioner. Stadsplanen med dess raka gator och kanaler hade förebilder i Nederländerna. När Göteborg grundades anlätades holländska specialister. De var också vana vid förhållandena i hemlandet, där mycket hade byggts på sank och låglänt mark nära havet. Dessa erfarenheter kom väl till pass när Göteborg skulle byggas på Göta älvs leriga strandängar.

När den berömde svenska botanisten Carl von Linné besökte Göteborg 1746 noterade han likheten med städer i Nederländerna. Linné beskrev en vacker stadsmiljö med trädkantade kanaler som korsades av välvda broar.

Ett antal av de ursprungliga gatunamnen i Göteborg kopierades från Nederländerna. Torggatan var från början uppkallad efter Sankt Niklas, Amsterdams skyddshelgon och beskyddare av köpmän och sjöfarare.

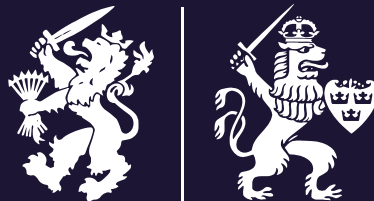
“LIKNAH DE HOLLÄNDSKA STÄDER...”

I Nederländerna finns välbevarade fästningsstäder som liknar 1600-talets Göteborg. Kartan från 1649 visar Naarden, en stad 15 km öster om Amsterdam. Modernt flygfoto till höger.

En annan fästningsstad i Nederländerna är Heusden vid floden Maas (foto till vänster). Befästningarna var färdigbyggda 1613.

TILLBAKA TILL KARTA

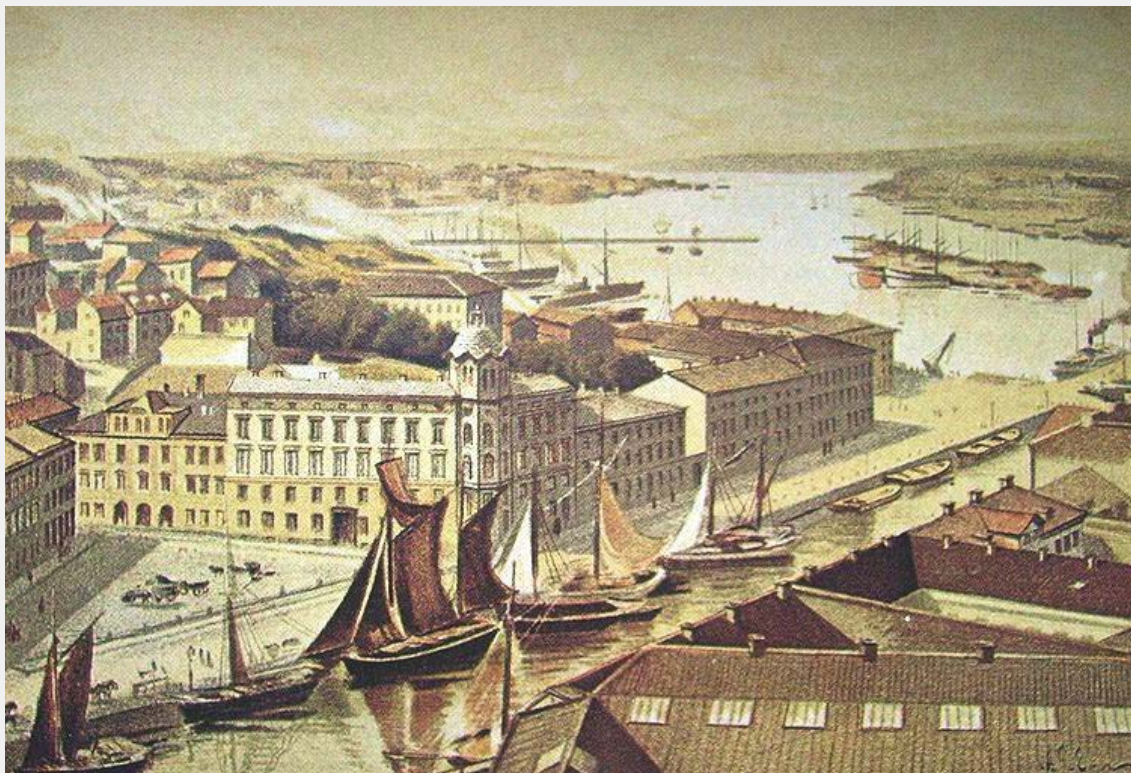

GÖTEBORGS HAMN

En god hamn var högsta prioritet när kung Gustav II Adolf grundade Göteborg — Sveriges nya port mot väster. Kungen inspirerades av förebilder i Nederländerna, där sankmarker hade förvandlats till kanaler för transporter och handel. Med hjälp av nederländska specialister kunde Stora Hamnkanalen börja anläggas sommaren 1620.

Kanalen grävdes för hand av hundratals västsvenska soldater, utrustade med spadar av trä. En hästdriven pump förde bort vattnet som rann in när leran grävdes bort. Genom att kanalens sidor försågs med trästockar skapades kajer och hamnen kunde öppna för trafik 1622. Två nya gator uppkallades efter Jan Arendts och Jost van Werdt, de två holländare som hade lett hamnbygget. Namnen ändrades senare till Magasinsgatan respektive Korsgatan.

Den grunda kanalen visade sig snart vara för liten. Större fartyg fick lastas och lossas ute på älven med hjälp av pråmar och hemförarbåtar. Under mer än fyra sekler har verksamheten stadigt vuxit och hamnen är idag den största i Skandinavien. Göteborgs Hamn är idag lokaliserad till ytterhamnarna, väster om staden.

GÖTEBORGS HAMN

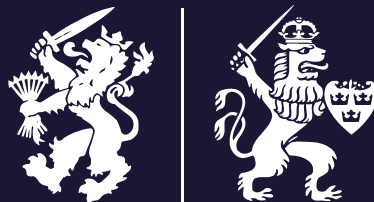
- ◀ När Göteborg grundades av kung Gustav II Adolf var hamnen stadens främsta tillgång. I mer än 400 år har hamnen stadigt vuxit, bortom kungens vildaste fantasier.

Från en blygsam början i Stora Hamnkanalen har verksamheten flyttat västerut, närmare havet.

- ◀ Hamnen är en omistlig del av hela Sveriges infrastruktur. En tredjedel av landets utrikeshandel passerar Göteborg.

TILLBAKA TILL KARTA

SANKT JOHANNESGATAN

När Göteborg grundades 1621 föreslogs att Södra Hamngatan skulle uppkallas efter Sankt Johannes. Förebilden var sannolikt Sint Jansstraat i Amsterdam, men i Göteborg blev gatunamnet kortvarigt. I samband med reformationen på 1500-talet hade den bibliska gestalten Johannes Döparen blivit allt viktigare. Hans okonstlade predikningar under bar himmel inspirerade protestantiska trosbekännare.

Delar av Nederländerna kontrollerades av det katolska Spanien genom den härskande dynastin Habsburg. Med tiden ökade förtrycket av protestanter. Efter hundra år av strider och förföljelser erkändes 1648 en självständig protestantisk republik i Nederländerna.

När Göteborg ännu var under planering krävde förhandlare från Nederländerna att köpmän och bosättare inte skulle utsättas för något religiöst förtryck i den nya staden. I Sverige var kyrkan uteslutande evangelisk-luthersk, men invandrade protestanter fick rätt att utöva sin tro i staden utan att riskera konsekvenser.

Denna byggnad från 1806 är uppförd av Svenska Frimurare Orden, ett brödraskap på kristen grund där Johannes Döparen har stor symbolisk betydelse. Han förknippas i kristen tradition med midsommardagen och under lång tid firades denna högtid på särskilt sätt av frimurarebröderna i Göteborg.

"Johannes Döparens predikan" målades 1566 av flamländaren Pieter Bruegel den äldre. Vid denna tid hölls många otillåtna religiösa sammankomster i Nederländerna, ofta i det fria. Protestanter förföljdes och lutheraner, kalvinister och anabaptister samlades i utkanten av städer som kontrollerades av det katolska Spanien.

Reformationen innebar att den katolska kyrkans makt utmanades. Johannes Döparen blev en källa till inspiration för protestanterna. Han tilltalade folket direkt och riktade sitt budskap till alla. I Bruegels välkända målning finns människor i alla åldrar och från alla sammanhang.

SANKT JOHANNESGATAN

◀ BESÖK HUSET:

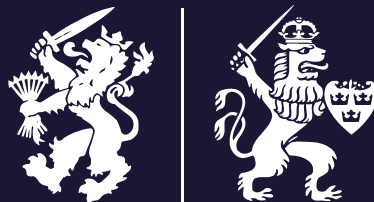
Frimurarorden har funnits i Göteborg sedan 1750-talet, i olika lokaler. Detta hus byggdes i början av 1800-talet, ett vackert exempel på sengustaviansk arkitektur.

Grupper är välkomna att boka en guidad tur av de stämningsfulla lokalerna. Maila till:
kastellan.gpl@frimurarorden.se

FESTLOKALER

Frimurarelogen kan också bokas för privata fester och evenemang i samarbete med husets restaurang. För mer information, [klicka här](#) eller sök på <https://frimurarsalongerna.se/>

TILLBAKA TILL KARTA

DANK U WEL

Detta projekt har möjliggjorts av:

**Domkyrkopastoratet, Tyska församlingen
Göteborgs Frimuraresamhälle
Göteborgs Hamn — The Port of Gothenburg
Innerstaden Göteborg
Länsstyrelsen i Västra Götaland
Saxborn Fastigheter
Stena Fastigheter
Stadsfastighetsförvaltningen
Vasakronan**

Geogr. Tab. d. Königl. Reichs
 1794
 Stettin Stadt
 Eine vollständige Beschreibung aller abgetheilten
 städt. Räume nach ihrer Art.

1. Die Stadt Stettin
2. Die Stadt Stettin
3. Die Stadt Stettin
4. Die Stadt Stettin
5. Die Stadt Stettin
6. Die Stadt Stettin
7. Die Stadt Stettin
8. Die Stadt Stettin
9. Die Stadt Stettin
10. Die Stadt Stettin
11. Die Stadt Stettin
12. Die Stadt Stettin
13. Die Stadt Stettin
14. Die Stadt Stettin
15. Die Stadt Stettin
16. Die Stadt Stettin
17. Die Stadt Stettin
18. Die Stadt Stettin
19. Die Stadt Stettin
20. Die Stadt Stettin
21. Die Stadt Stettin
22. Die Stadt Stettin
23. Die Stadt Stettin
24. Die Stadt Stettin
25. Die Stadt Stettin
26. Die Stadt Stettin
27. Die Stadt Stettin
28. Die Stadt Stettin
29. Die Stadt Stettin
30. Die Stadt Stettin
31. Die Stadt Stettin
32. Die Stadt Stettin
33. Die Stadt Stettin
34. Die Stadt Stettin
35. Die Stadt Stettin
36. Die Stadt Stettin
37. Die Stadt Stettin
38. Die Stadt Stettin
39. Die Stadt Stettin
40. Die Stadt Stettin
41. Die Stadt Stettin
42. Die Stadt Stettin
43. Die Stadt Stettin
44. Die Stadt Stettin
45. Die Stadt Stettin
46. Die Stadt Stettin
47. Die Stadt Stettin
48. Die Stadt Stettin
49. Die Stadt Stettin
50. Die Stadt Stettin
51. Die Stadt Stettin
52. Die Stadt Stettin
53. Die Stadt Stettin
54. Die Stadt Stettin
55. Die Stadt Stettin
56. Die Stadt Stettin
57. Die Stadt Stettin
58. Die Stadt Stettin
59. Die Stadt Stettin
60. Die Stadt Stettin
61. Die Stadt Stettin
62. Die Stadt Stettin
63. Die Stadt Stettin
64. Die Stadt Stettin
65. Die Stadt Stettin
66. Die Stadt Stettin
67. Die Stadt Stettin
68. Die Stadt Stettin
69. Die Stadt Stettin
70. Die Stadt Stettin
71. Die Stadt Stettin
72. Die Stadt Stettin
73. Die Stadt Stettin
74. Die Stadt Stettin
75. Die Stadt Stettin
76. Die Stadt Stettin
77. Die Stadt Stettin
78. Die Stadt Stettin
79. Die Stadt Stettin
80. Die Stadt Stettin
81. Die Stadt Stettin
82. Die Stadt Stettin
83. Die Stadt Stettin
84. Die Stadt Stettin
85. Die Stadt Stettin
86. Die Stadt Stettin
87. Die Stadt Stettin
88. Die Stadt Stettin
89. Die Stadt Stettin
90. Die Stadt Stettin
91. Die Stadt Stettin
92. Die Stadt Stettin
93. Die Stadt Stettin
94. Die Stadt Stettin
95. Die Stadt Stettin
96. Die Stadt Stettin
97. Die Stadt Stettin
98. Die Stadt Stettin
99. Die Stadt Stettin
100. Die Stadt Stettin

